

POROZMAWIAJMY O ZIELENI W MIEŚCIE

**RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
w sprawie zarządzania
zasobami środowiskowymi miasta**

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.
2. Akcja informacyjna i przebieg konsultacji.
3. Wyniki.
4. Spisy.
5. Załączniki:

Załączniki 1-5. – Spis opinii i propozycji wraz z odpowiedziami.

Załącznik 6. – Dokumenty związane z opisywaniem stanu drzew.

Załącznik 7. – Materiały informacyjno-edukacyjne.

WPROWADZENIE

Konsultacje w sprawie zarządzania zasobami środowiskowymi miasta zostały przeprowadzone z inicjatywy Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego. Miały na celu zebranie opinii i propozycji w zakresie sposobu zarządzania i utrzymania zieleni miejskiej oraz istniejących narzędzi włączania mieszkańców oraz mieszkanek w inicjatywy związane z miejską zielenią. Spodziewanym efektem konsultacji społecznych było ulepszenie istniejących i wypracowanie nowych procedur w zakresie przedmiotu konsultacji.

Za przeprowadzenie konsultacji społecznych odpowiedzialne były Wydziały: Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Transportu Publicznego, Inwestycji, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej oraz Biuro Konsultacji Społecznych i Rewitalizacji.

Dziękujemy wszystkim osobom, które wzięły udział w konsultacjach społecznych!

Zdjęcia 1 i 2. Spotkania warsztatowe zorganizowane w ramach konsultacji.

O raporcie

Poniższy raport stanowi podsumowanie informacji pozyskanych w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych. Znajdziecie w nim: wypowiedzi wszystkich uczestników i uczestniczek konsultacji wraz z odpowiedziami Urzędu Miasta, a także ustalenia i decyzje podjęte w wyniku konsultacji.

Raport podzieliłiśmy na trzy części:

W pierwszej części znajdziecie: informacje odnośnie przebiegu i sposobu przeprowadzenia konsultacji społecznych wraz z opisem towarzyszącej im akcji informacyjnej.

W drugiej części znajdziecie: wyniki konsultacji – dowiedcie się z nich, które tematy były najczęściej poruszane przez mieszkańców i mieszkanki Gorzowa, a także, jak ustosunkował się do nich Urząd Miasta.

W trzeciej części znajdziecie: zestawienie wszystkich zgłoszonych opinii i propozycji z odpowiedziami, spis wymienianych w raporcie stron internetowych i publikacji oraz materiał pomocniczy pn. Dokumenty związane z opisywaniem stanu drzew.

Jak czytać część trzecią?

- Zestawienia wszystkich opinii i propozycji znajdują się w tabelach odpowiadających obszarom konsultacji.
- W zestawieniach rozbudowano i uzupełniono odpowiedzi, które zostały umieszczone w części głównej raportu.
- W przypadku powtarzających się opinii i propozycji, grupowaliśmy je w bloki tematyczne.
- Opinie i propozycje zgłoszone na spotkaniach warsztatowych zostały wyróżnione kolorem.
- W przypadku wypowiedzi wielowątkowych udzielana odpowiedź nawiązywała do tematu, który zinterpretowaliśmy jako myśl główną, lub tematu, który został poruszony jako pierwszy. Pozostałe wątki zostały przekierowane do właściwych odpowiedzi.
- Zachowaliśmy oryginalną pisownię zgłoszonych opinii i propozycji.

AKCJA INFORMACYJNA I PRZEBIEG KONSULTACJI

Akcja informacyjna była prowadzona przez cały czas trwania konsultacji. Informacje na temat konsultacji pojawiły się:

w Biuletynie Informacji Publicznej
na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta
na portalu informacyjnym Urzędu Miasta
w mediach społecznościowych Urzędu Miasta (Facebook: Gorzów, Gorzów Info, Przystań na konsultacje oraz Twitter)
w lokalnych mediach (TVP Gorzów, Gazecie Lubuskiej, Gazecie Wyborczej, Radio Gorzów, Radio Eska, Radio RMF MAXXX, Radio Plus, gorzowianin.com, EchoGorzowa.pl, gorzow24.pl)
w obiektach użyteczności publicznej (w Urzędzie Miasta, Miejskim Zakładzie Komunikacji, Miejskim Centrum Kultury, Filharmonii Gorzowskiej, Teatrze im. Juliusza Osterwy, Miejskim Ośrodku Sztuki, Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnym Słowianka, Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim, Starostwie Powiatowym, Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, Urzędzie Skarbowym, Akademii im. Jakuba z Paradyża, Akademii Wychowania Fizycznego, Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej, Inneko, Muzeum Lubuskim, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska, Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa)

Informację o konsultacjach społecznych otrzymała również Rada Miasta Gorzowa Wielkopolskiego.

Na potrzeby konsultacji społecznych przygotowano także umieszczone w załączniku 7 materiały edukacyjne, które są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronach Urzędu Miasta.

Rysunek 1. Harmonogram konsultacji społecznych.

Jak konsultowaliśmy?

Z uwagi na szeroki zakres przedmiotu konsultacji wyodrębnione zostały cztery główne obszary tematyczne:

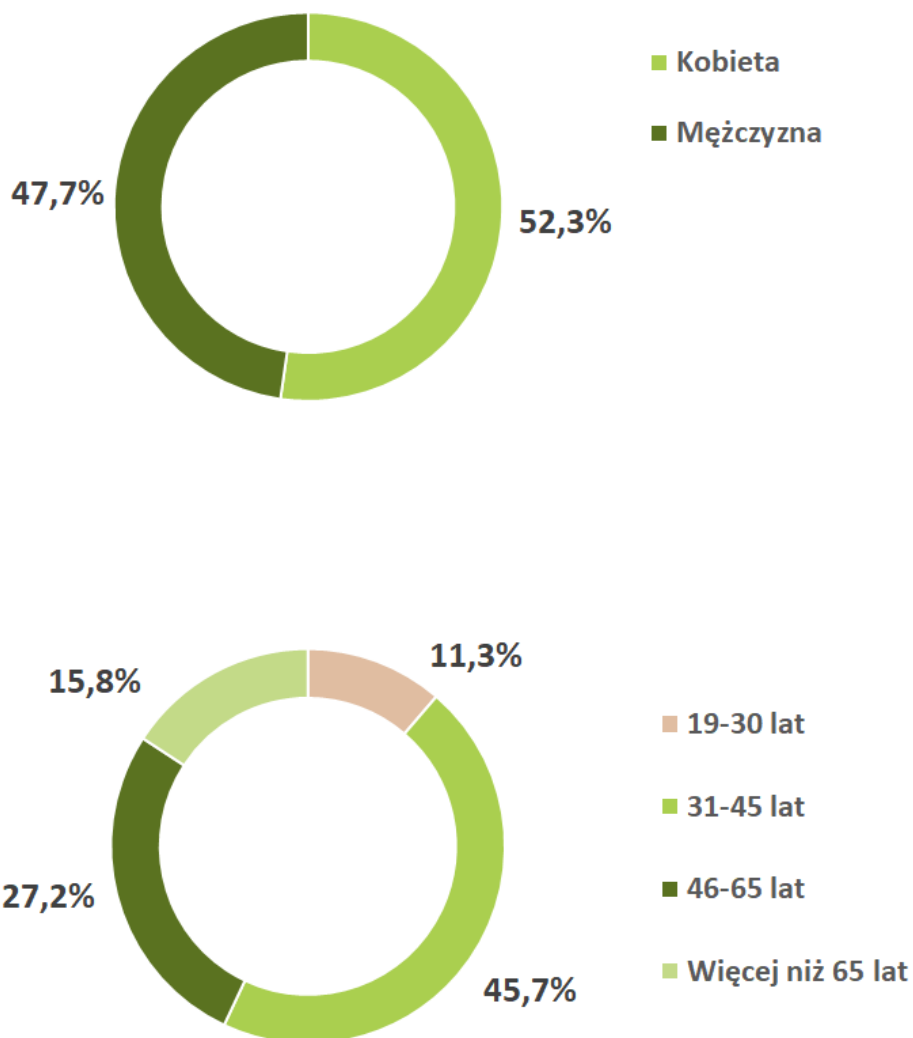
1. **Utrzymanie terenów zielonych.**
2. **Zieleń w miejskich procesach inwestycyjnych.**
3. **Zwierzęta w mieście.**
4. **Udział społeczny w gospodarowaniu zielenią i edukacja ekologiczna.**

W ramach konsultacji społecznych opinie i propozycje można było zgłaszać poprzez:

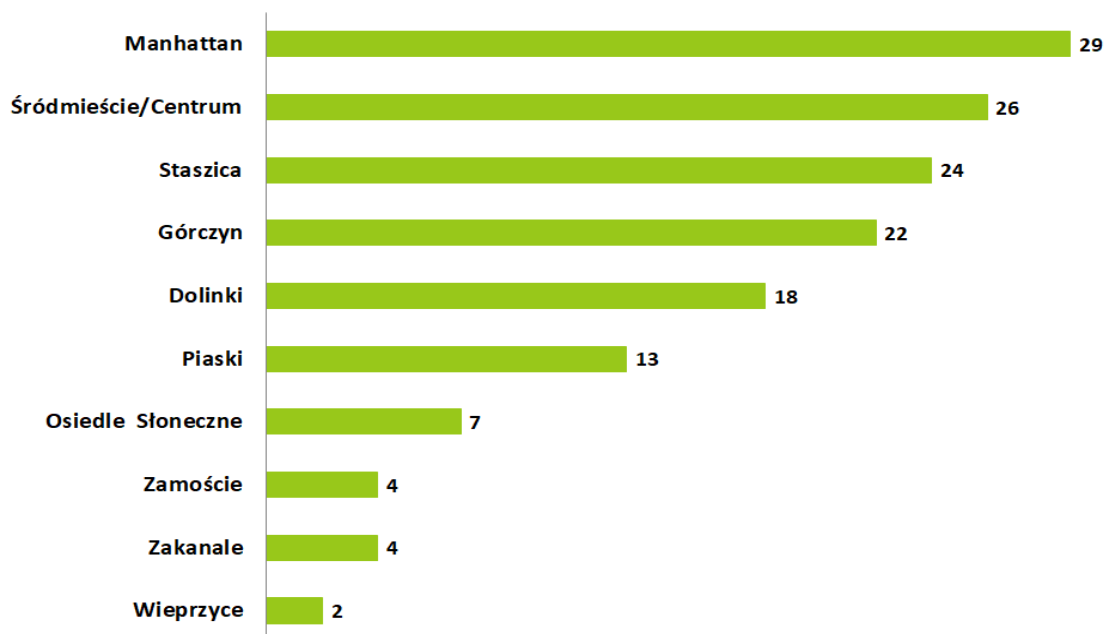
- wypełnienie **formularza** dostępnego w wersji papierowej i elektronicznej,
- uczestnictwo w **spotkaniach warsztatowych** z udziałem urzędników i urzędniczek, na co dzień zajmujących się zagadnieniami związanymi z tematem zwierząt i zieleni miejskiej.

Kto uczestniczył w konsultacjach?

Formularz opinii i propozycji wypełniło **149 mieszkańców i mieszkanek**. Poniżej znajdują się szczegółowe informacje na temat osób, które wypełniły ankietę.

Wykresy 1 i 2. Płeć i wiek osób, które wypełniły formularz opinii i propozycji.

Wykres 3. Miejsce zamieszkania osób, które wypełniły formularz opinii i propozycji.

W warsztatach wzięło udział **18 osób**, które na etapie naboru zgłoszeń były proszone o wskazanie, dlaczego chcą wziąć udział w spotkaniach oraz jaki jest ich związek z tematyką zieleni. Jako główne powody wskazywano chęć wpływu na decyzje dotyczące zieleni miejskiej i potrzebę wyrażenia swojego zdania w tym zakresie. Na pytanie o związek z tematem konsultacji większość osób odpowiedziała, że są miłośnikami zieleni i zwierząt. Pojedyncze osoby są związane z tematem konsultacji poprzez wykształcenie lub zawodowo - działają w organizacjach pozarządowych, prowadzą biura projektowe, działalność ogrodniczą, rolniczą lub są radnymi Rady Miasta.

WYNIKI

Poniżej znajduje się podsumowanie informacji pozyskanych od osób uczestniczących w konsultacjach. W pierwszej części przedstawiono odpowiedzi dotyczące ulubionych terenów zielonych mieszkańców i mieszkanek Gorzowa, a także tych, które uznają za najcenniejsze w swoim mieście. W dalszej kolejności zaprezentowane zostały opinie i propozycje uporządkowane w bloki tematyczne.

Gorzowska zieleń - miejsca uznawane za najcenniejsze i ulubione

Odpowiedzi mieszkańców i mieszkanek dotyczące terenów zielonych uznawanych za najbardziej wartościowe oraz terenów zielonych, w których najchętniej spędzają czas wolny, zostały zaprezentowane na poniższych mapach¹. Pokazują one miejsca wskazane co najmniej dwukrotnie.

W przypadku terenów postrzeganych jako najcenniejsze, pojedyncze odpowiedzi, których nie uwzględniono na mapie to:

Alejki przy ul. Marcinkowskiego, aleje platanów przy placu Grunwaldzkim, Ruski Stawek, skwer przy ul. Dowbora-Muśnickiego, drzewa przy Szkole Podstawowej nr 21, tereny przy Kanale Ulgi, las przy ul. Dobrej oraz szerzej – Zakanale, lasy w okolicach Gorzowa i dzikie zarośla.

W przypadku terenów wskazywanych jako ulubione, pojedyncze odpowiedzi, których nie uwzględniono na mapie to:

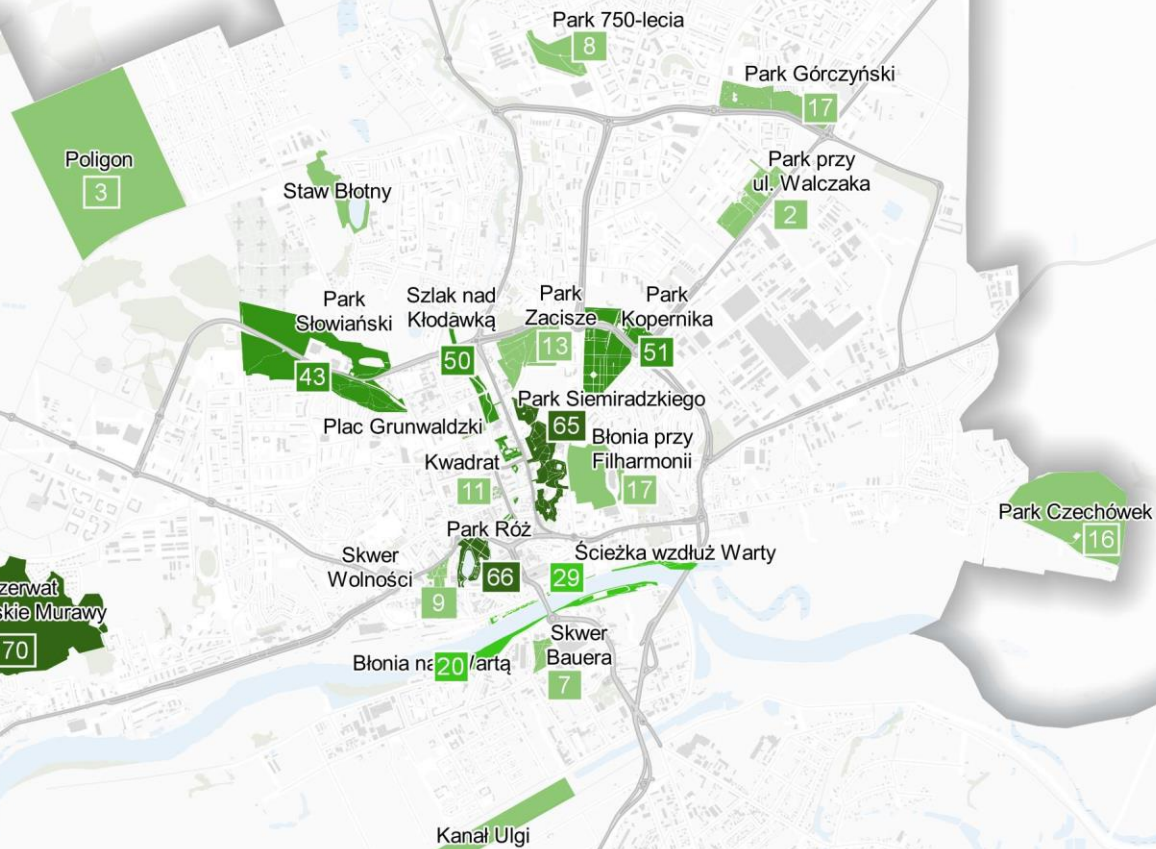
Alejki przy ul. Marcinkowskiego, Skwer Wolności, Skwer Malarzy, park Czechówek, park 750-lecia, łąki w kierunku Wawrowa, łąki przy ul. Śląskiej, łąki nad Wartą, otoczenie Filharmonii, błonia nadwarciańskie przy Przystani Sportów Wodnych, okolice rzeki Srebrnej, okolice ul. Dywizjonu 303, skwer przy ul. Kazimierza Wielkiego 90-124, tereny zielone na Piaskach, „ring” wokół Zamościa (ul. Fabryczna, Wał Poprzeczny, Wał Okrężny, Mazowiecka), górki przy ul. Wyszyńskiego, siłownia przy ul. Borowskiego i Dąbrowskiego, ROD przy ul. Siewnej.

¹ Liczby odpowiedzi na mapach nie sumują się do 149, ponieważ pytanie o miejsca ulubione było pytaniem otwartym, natomiast pytanie o tereny najcenniejsze – pytaniem wielokrotnego wyboru.

Tereny zielone
w Gorzowie Wielkopolskim
wskazywane w ankietach
jako najcenniejsze

x x x x x liczba oddanych głosów

0 1 2 3 km

Tereny zielone w Gorzowie Wielkopolskim wskazywane w ankietach jako ulubione

liczba oddanych głosów

Poligon

3

Staw Błotny

2

Park Słowiański

11

Szlak nad Kłodawką

11

Plac Grunwaldzki

2

Kwadrat

2

Skwer Wolności

15

Park Róż

15

Błonia nad Wartą

6

Kanał Ulgi

2

Park 750-lecia

Park Górczyński

15

Park przy
ul. Walczaka

5

Park Zacisze

4

Park Kopernika

14

Park Siemiradzkiego

15

Błonia przy
Filharmonii

15

Skwer Bauera

2

Scieżka wzdłuż Warty

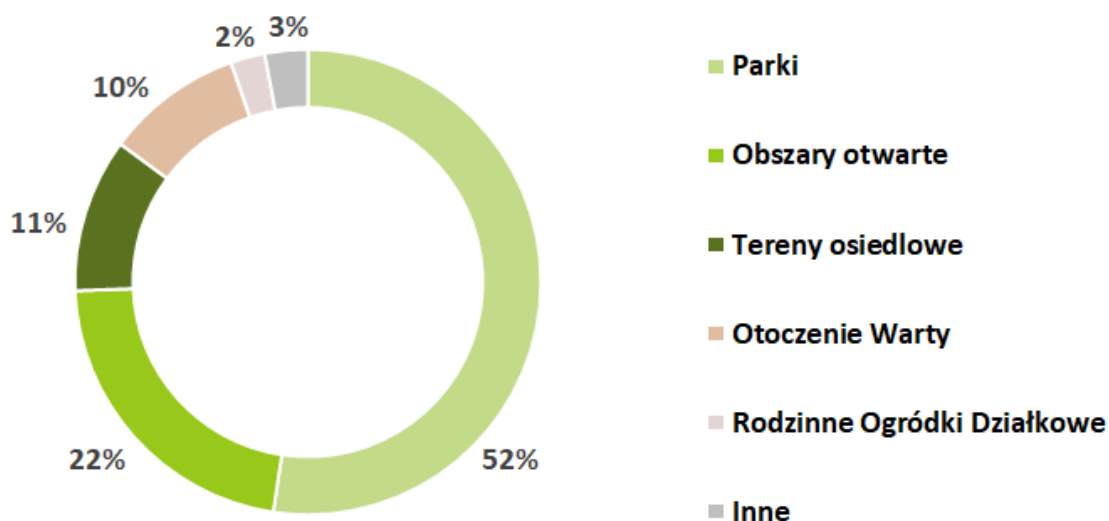
8

Park Czechówek

Rezerwat
Gorzowskie Murawy

12

Wśród odpowiedzi pojawiły się także wskazania ogólne, bez podawania konkretnych lokalizacji (np. parki, lasy i jeziora). W związku z tym wszystkie odpowiedzi zostały pogrupowane według różnych rodzajów terenów zielonych i przedstawione na poniższym wykresie.

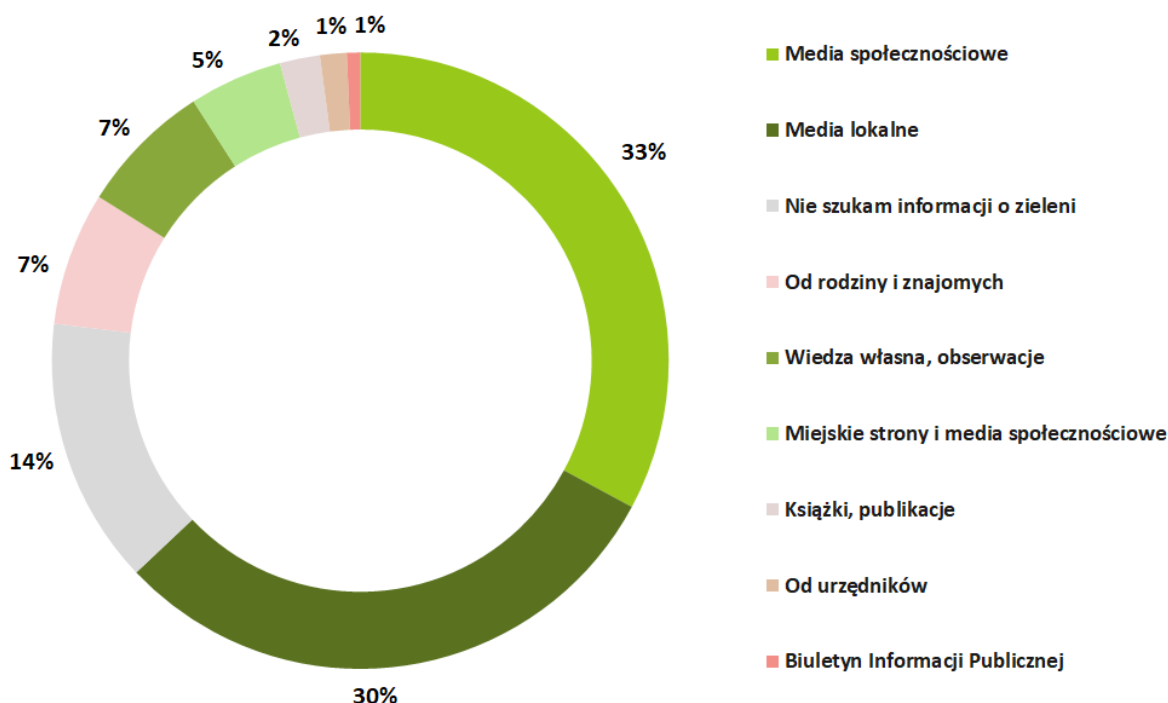
Wykres 4. Rodzaje terenów zielonych wskazywanych jako ulubione.

Miejsca określone jako „obszary otwarte” obejmują wskazania takie jak: lasy i jeziora, poligon, otoczenie Filharmonii, Kanał Ulgi oraz Rezerwat Gorzowskie Murawy. W kategorii „tereny osiedlowe” uwzględniono odpowiedzi dotyczące całych rejonów (Manhattan, Górczyn, Staszica) oraz miejsc użytkowanych najczęściej przez okolicznych mieszkańców - np. Staw Błotny, Alejki przy ul. Marcinkowskiego czy teren przy ul. Kazimierza Wielkiego 90-124. W pozostałych odpowiedziach znalazły się Rodzinne Ogródki Działkowe, trasy rowerowe, a także wskazania „nie spędzam czasu w otoczeniu zieleni” oraz „spędzam czas wszędzie tam, gdzie jest zielono”.

Polityka informacyjna

Jedną z przekrojowych kwestii wielokrotnie podejmowanych przez uczestników i uczestniczki konsultacji, był sposób informowania o zieleni i innych zasobach środowiskowych Gorzowa.

Dwoma najczęściej wskazywanymi w formularzach źródłami, z których uczestnicy i uczestniczki konsultacji czerpią wiedzę o gorzowskiej zieleni, są **media społecznościowe** i **media lokalne**. Poniżej przedstawiony został rozkład wskazań ankietowanych.

Wykres 5. Źródła wiedzy o zieleni miejskiej.

Pojedyncze odpowiedzi, których nie uwzględniono na wykresie to:

- Fundacja Sendzimira,
- Prezes PTTK Ziemi Gorzowskiej,
- profil na Facebooku radnej Marty Bejnar-Bejnarowicz.

Należy podkreślić, że wśród możliwych odpowiedzi ankietowani mieli do wyboru także kontakt z pracownikami spółdzielni i zarządców nieruchomości - żadna z osób nie wskazała, by szukała u nich informacji na temat zieleni.

Jakich informacji o zieleni brakuje?

Poprosiliśmy również o wskazanie, dostępu do jakich informacji na temat zieleni miejskiej mieszkankom i mieszkańcom brakuje. Odpowiedzi można uporządkować w trzy główne grupy - dotyczące stanu obecnego, planowanych działań oraz materiałów informacyjno-edukacyjnych.

W ramach bieżących informacji mieszkańcy i mieszkanki chcą wiedzieć o stanie drzew (ewidencja drzew, stan zdrowia, gatunki i charakterystyka, dane historyczne), o harmonogramach koszeń i prac pielęgnacyjnych, jak również o wycinkach drzew i nowych nasadzeniach. Brakuje im także takich informacji jak: wydziały i firmy odpowiedzialne za utrzymanie zieleni, zasady zarządzania i pielęgnacji w zakresie zieleni oraz sposoby zabezpieczania drzew podczas inwestycji. Ponadto uczestnicy i uczestniczki konsultacji chcą poznawać przykłady zielonych inicjatyw innych osób, np. w kwestii zakładania ogrodów społecznościowych.

W grupie informacji dotyczących działań planowanych przez miasto, gorzowianki i gorzowianie wskazują, że brakuje im dostępu do wiedzy na temat przyszłych wycinek drzew (wraz z uzasadnieniem takiego działania), nowych nasadzeń oraz planów rozwoju terenów zielonych (w tym dokumentów strategicznych o zieleni miejskiej). Ponadto chcą z wyprzedzeniem wiedzieć o wpływie inwestycji na środowisko.

Mieszkanki i mieszkańcy chcą mieć dostęp do materiałów o tematyce edukacyjnej, w szczególności o pomnikach przyrody, o formach ochrony przyrody, o sposobach pielęgnacji zieleni w mieście, o parkach i rosnących w nich gatunkach oraz propozycji szlaków i tras spacerowych. Wskazują również na brak aktualnych opracowań naukowych o zieleni miejskiej.

Kwestie polityki informacyjnej były często poruszane w każdej grupie podczas warsztatów z mieszkańcami. Uczestnicy i uczestniczki konsultacji chcą otrzymywać informacje o działaniach miasta w zakresie zieleni, nie tylko o sukcesach – w sposób rzetelny i zrozumiały. Uważają, że powinna być podnoszona świadomość na temat

podmiotów odpowiedzialnych za zieleni i zwierzęta (w tym o własności terenu, np. za pomocą Geoportalu).

Gorzowianie i gorzowianki chcą, aby wszystkie informacje dotyczące zakresu konsultacji znajdowały się w jednym miejscu - w przewidzianej zakładce na portalu miejskim miasta, gdzie z jednej strony mogą znaleźć bieżące aktualności na temat działalności Urzędu, ale również praktyczne informacje, jak włączyć się w działania związane z zielenią czy gdzie uzyskać pomoc w kontekście dzikich i bezdomnych zwierząt. Podkreślają również konieczność sprawnego odpowiadania na kontakt telefoniczny i mailowy – chcą otrzymywać potwierdzenie, że sprawa została przyjęta, kto za nią odpowiada i orientacyjny termin jej załatwienia. Ich zdaniem lepsze informowanie przyczyni się do budowania zaufania pomiędzy osobami pracującymi w Urzędzie a mieszkankami i mieszkańcami.

W przypadku wydarzeń o tematyce ekologicznej ma znaczenie ich cykliczność oraz organizacja w różnych rejonach miasta, również w lokalizacjach, gdzie do tej pory nie były organizowane żadne działania. Cykliczność może wpłynąć na nośność wydarzenia i jego rozpoznawalność. Poza tym pomocna może być współpraca z organizacjami społecznymi, np. w zakresie udostępniania informacji i współorganizacji wydarzeń.

Mieszkańcy i mieszkanki podkreślają konieczność wykorzystywania kanałów komunikacji dopasowanych do różnych grup wiekowych. Tak, jak młodzi wskazują w szczególności cyfrowe kanały, takie jak strony internetowe miasta i lokalnych mediów, media społecznościowe, w tym różne gorzowskie grupy na Facebooku, tak pozostali podkreślają rolę tradycyjnych kanałów oraz przyjaznych dla starszych mieszkańców. Jako przykłady wymieniają Gorzowskie Wiadomości Samorządowe, Uniwersytet Trzeciego Wieku, organizacje seniorskie, lokalne media, spółdzielnie mieszkaniowe, pocztę pantoflową, kluby osiedlowe czy tablice informacyjne.

Co na to Miasto?

Aby usprawnić i poprawić jakość polityki informacyjnej Urzędu Miasta podjęte zostaną działania mające na celu usprawnienie komunikacji wewnętrznej (między komórkami Urzędu) oraz zewnętrznej - tj. z mieszkańcami. W ramach usprawniania komunikacji wewnętrznej kontynuowane będą działania zespołów międzywydziałowych zajmujących się zielenią oraz polityką parkingową.

W celu publikowania informacji na temat zieleni miejskiej i szerzej - zasobów środowiskowych miasta – wykorzystywane będą wszystkie dostępne narzędzia informacyjne, takie jak: miejska strona www.um.gorzow.pl, miejskie kanały na Facebooku (Gorzów oraz Gorzów Info) oraz gorzowskie grupy na Facebooku, gdzie trwają inicjowane przez mieszkańców dyskusje o działaniach podejmowanych przez magistrat. W planach na 2022 r. przewidziano również większe wykorzystanie miejskiego kanału YouTube w celach zarówno informacyjnych, jak i promocyjnych.

Szczegółowe ustalenia w zakresie informowania o zieleni miejskiej:

- na miejskiej stronie powstanie przeznaczona tym zagadnieniom zakładka,
- informacje udostępniane w nowej zakładce będą następnie publikowane na miejskim Facebooku „Gorzów Info”,
- w zakładce będą udostępniane w szczególności informacje o planowanych wycinkach i nasadzeniach, o poglądowym rocznym harmonogramie koszenia wraz z zasadami ogólnymi, o planach rozwoju zieleni oraz o edukacji ekologicznej (w tym, w jaki sposób pielęgnowana jest roślinność w mieście),
- informacje o planach związanych z zielenią (w tym z wycinkami planowanymi w kontekście inwestycji) będą publikowane z odpowiednim wyprzedzeniem,
- pod informacjami publikowanymi na stronie miasta zamieszczane będą kontakty do wydziałów merytorycznych.

Ponadto zaktualizowana zostanie **aplikacja „Usterka”** służąca mieszkańcom do przesyłania zgłoszeń dotyczących problemów występujących w przestrzeni publicznej. W katalogu problemów uwzględnione zostaną zagadnienia związane z zielenią miejską.

Uruchomiony zostanie także **„Miejski numer alarmowy”**, który również będzie służył do zgłaszania ww. Problemów. „Miejski numer alarmowy” będzie działał w czasie pracy Urzędu Miasta.

Po otrzymaniu od mieszkańców e-maili w każdej sprawie pracownicy Urzędu Miasta będą zobowiązani do udzielania podstawowej **odpowiedzi zwrotnej** zawierającej informację o tym, że wiadomość została przyjęta i wskazującej kontakt do osoby zajmującej się zgłoszoną sprawą.

Wycinanie drzew

Kolejnym często pojawiającym się tematem była kwestia wycinania drzew - zarówno w ramach prac utrzymaniowych, jak i w kontekście realizowanych inwestycji.

Wśród wypowiedzi mieszkańców i mieszkanek dominują postulaty dotyczące zmniejszenia liczby wycinek i ograniczenia jej do minimum. Część tych opinii dotyczyła zachowywania zwłaszcza dużych i starych drzew. Wiele osób wskazywało na to, że drzewa powinny być wycinane jedynie wtedy, gdy jest to konieczne, a w ich miejsce należy wprowadzać nowe nasadzenia.

Wybrane opinie:

- *Przed wszystkim mniej wycinania drzew.*
- *Niewycinanie starodrzewu, nasadzenie starych drzew.*
- *Te, które stanowią zagrożenie, powinny być wycinane na bieżąco.*
- *Mniej wycinania drzew, wprowadzenie zasady 5 drzew za 1 wycięte.*

Co na to Miasto?

Wycinka drzew podejmowana jest wyłącznie w uzasadnionych przypadkach i w sytuacjach, w których nie można zastosować innych, alternatywnych rozwiązań.

Do grupy drzew kwalifikujących się do usunięcia należą głównie drzewa obumarłe, egzemplarze w złym stanie fito-sanitarnym, które nie rokują szans na zachowanie żywotności oraz drzewa kolidujące i stwarzające bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Natomiast w ramach realizowanych zadań inwestycyjnych usuwa się wyłącznie drzewa, których nie można pozostawić do dalszego rozwoju z uwagi na brak możliwości zastosowania rozwiązań projektowo-wykonawczych, tj. drzewa, które mogłyby stanowić element kolidujący w nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej.

W ramach pozyskiwanych decyzji o wycince drzew wskazywana jest liczba **nasadzeń zastępczych**. W treści decyzji zezwalających na wycinkę drzew lub krzewów wskazywana jest liczba lub powierzchnia nasadzeń zastępczych oraz ich konkretne parametry tj. gatunek, obwód pnia mierzony na wysokości 100 cm i wysokość (w przypadku drzew). Ewentualna opłata nałożona za wycinkę drzew lub krzewów zostaje odroczone na okres trzech lat. Jeżeli nowe nasadzenia zachowają żywotność przez okres trzech lat, naliczona opłata podlega umorzeniu. Nowych nasadzeń można dokonać na działce, z której zostało

usunięte drzewo, a jeśli nie ma takich możliwości terenowych lub technicznych, wówczas należy nasadzić drzewa na najbliższej możliwej działce, tak by zapewniona była kompensacja przyrodnicza na danym terenie. Wszystkie nasadzone drzewa obejmowane są 3-letnią kompleksową pielęgnacją mającą na celu zagwarantowanie im optymalnych warunków rozwojowych.

Utworzenie narzędzia w postaci **kalkulatora liczby nasadzeń zastępczych nie będzie wdrożone**, ponieważ jest ono zbyt ogólne i za mało elastyczne, by mogło być powszechnie stosowane. Wydając zezwolenie na usunięcie drzew uzależnione od wykonania nasadzeń zastępczych, bierze się pod uwagę nie tylko obwód i gatunek drzewa, ale w szczególności dostępność miejsc do nasadzeń oraz cechy usuwanego drzewa, takie jak: wartość przyrodnicza drzewa, wartość kulturowa, walory krajobrazowe i lokalizacja. Czasami lepiej jest nałożyć obowiązek posadzenia kilku większych drzew o określonych parametrach niż większą liczbę mniejszych sadzonek. Niekiedy bardziej uzasadnionym rozwiązaniem jest wydanie zezwolenia na usunięcie drzew z nałożeniem obowiązku uiszczenia opłaty za ich usunięcie, co wyłącza możliwość nałożenia obowiązku wykonania nasadzeń zastępczych.

Obecnie w Urzędzie Miasta **wdrażany jest system ewidencji** usuwanych i nasadzanych drzew. Wprowadzenie systemu ewidencji drzew obejmującego całość drzewostanów miejskich nie jest planowane. Inwentaryzacja wszystkich drzew wraz z określeniem ich podstawowych parametrów i stanu zachowania byłaby procesem długotrwałym i bardzo kosztownym. Ponadto dokument taki wymagałby okresowych kosztownych aktualizacji. Niemniej planuje się etapowo przeprowadzać inwentaryzacje najcenniejszych drzewostanów na terenie miasta - przede wszystkim na etapie prac projektowych przy realizacji zadań inwestycyjnych.

Chcesz wiedzieć, jak planujemy rekompensować konieczne wycinki? Opisaliśmy to poniżej!

Zwiększanie powierzchni terenów zielonych

Osoby uczestniczące w konsultacjach postulowały o zwiększenie powierzchni terenów zielonych. Wśród propozycji wielokrotnie padało sadzenie większej liczby drzew (zwłaszcza dużych i w miejscach ubytków), roślin miododajnych, a także zakładanie łąk kwietnych.

Te pomysły pojawiały się również w kontekście procesów inwestycyjnych. Jako zły przykład podawano ul. Sikorskiego, gdzie po przebudowie w niektórych miejscach pojawiła się zieleń posadzona w betonowych donicach. W opinii mieszkańców nowe inwestycje są dobrą okazją do wprowadzania na terenie miasta nowej roślinności.

Wybrane opinie:

- *Postuluję o zwiększenie liczby drzew.*
- *Jak najwięcej nasadzeń i tworzenie oaz zieleni.*
- *Więcej łąk kwietnych.*
- *Donice z roślinnością przy nowych torach tramwajowych nie dają wystarczająco dużo cienia. W tamtym miejscu zdecydowanie brakuje małych zielonych wysepek, na których mogłyby znajdować się ozdobne kwiaty, różne rodzaje trawy i drzewka.*
- *Mniej betonu. Zamiast donic z krzaczkami - powrót do sadzenia dużych i dających cień miododajnych drzew.*
- *Inwestycje powinny być zielone i ocenianie płynących z nich korzyści ekonomicznych nie powinno przysłaniać wpływu inwestycji na środowisko naturalne.*

Co na to Miasto?

Postulat zwiększenia liczby drzew i innej roślinności zostanie uwzględniony:

1. W miejscach wyciętych drzew będą pojawiać się **nasadzenia zastępcze** (tam, gdzie będzie to możliwe),
2. Stosowana będzie **wymiana pokoleniowa drzew** (tam, gdzie to możliwe nowe nasadzenia będą pojawiać się systematycznie i z odpowiednim wyprzedzeniem w stosunku do koniecznej wycinki drzew starych lub chorych),
3. W celu kształtowania **bioróżnorodności** sadzone będą drzewa i rośliny miodo- i owocodajne (np. na terenach wzdłuż Kłodawki),
4. Kontynuowane będą działania w zakresie **uzupełniania zieleni przyulicznej**,
5. Kontynuowane będą działania zespołu parkingowego w zakresie planowania nowej roślinności z myślą o jej wielofunkcyjności (np. pełnienie roli szykan uniemożliwiających parkowanie na terenach zielonych).

Dodatkowo, w ramach działań mających na celu ograniczanie tzw. zabetonowywania Miasta podjęte zostały następujące ustalenia:

1. Na etapie tworzenia koncepcji projektowych, podczas ustaleń wewnętrznych Urzędu Miasta, **każda inwestycja będzie indywidualnie analizowana** pod względem

ograniczenia wycinek do minimum i wprowadzenia nowych nasadzeń - tam, gdzie to możliwe.

2. Projektanci będą informowani o tym, że kwestie **zachowania jak największej liczby drzew** oraz **sadzenia nowych drzew w ziemi** mają być traktowane priorytetowo.

3. Tam, gdzie będzie to możliwe i zasadne, stosowane będą powierzchnie przepuszczalne.

Kwestie związane z tzw. „betonozą” zostały szerzej omówione w Strategii Rozwoju Miasta do 2030 roku, w Celu 3. Miasto przygotowane na wyzwania przyszłości, w Priorytecie 3.3 Zachowane atuty przestrzenne i przyrodnicze miasta.

Informacje uzupełniające:

Wprowadzenie w centrum miasta donic obsadzonych drzewami stanowi alternatywne rozwiązanie i jest stosowane głównie w miejscach, gdzie drzewa nie mogą być na stałe związane z gruntem z uwagi na występujące kolizje z mediami podziemnymi lub inne wykluczenia techniczne – jak w przypadku otoczenia Katedry. Należy zwrócić uwagę na to, że istniejące nasadzenia wzdłuż ul. Sikorskiego zostały zachowane, a tereny zielone w stosunku do stanu poprzedniego powiększyły się o nasadzenia zieleni niskiej. Nowe nasadzenia drzew w gruncie zaplanowane są w ramach przebudowy ul. Hawelańskiej i Wełniany Rynek (na odcinku ul. Hawelańskiej między Studnią Czarownic a ul. Jagiełły).

Sadzenie **młodych drzew** odbywa się cyklicznie każdego roku. Dąży się do poziomu, aby zasoby zieleni miejskiej były utrzymane z jak największą ilością drzewostanu.

Zakładanie łąk kwietnych na terenach zieleni miejskiej zostało podjęte pod koniec 2020 r. Łąki powstały na terenie parku Górczyńskiego i 750-lecia, a także przy ul. Matejki i w obszarze pasa zieleni przy al. Ks. Andrzejewskiego. Obecnie planowana jest kontynuacja tych działań, z jednoczesnym zachowaniem **łąk o naturalnym charakterze** w wyznaczonych częściach miasta. Zakładanie łąk kwietnych będzie rekomendowane w trakcie realizacji nowych inwestycji. Dodatkowo uwzględniony został postulat ze spotkań warsztatowych dotyczący tworzenia tzw. **oaz niekoszenia**, które będą oznaczane tabliczkami informacyjnymi.

Miasto planuje odnowienie kolejnych skwerów na wzór **parku kieszonkowego** na osiedlu Słonecznym.

Zabezpieczanie zieleni na terenach objętych inwestycjami

W kontekście zieleni w procesach inwestycyjnych najbardziej interesowano się tematami, takimi jak: minimalizowanie wycinek, zachowywanie jak największej liczby drzew oraz wprowadzanie nowej roślinności. Te wątki zostały opisane we wcześniejszych fragmentach raportu. Dodatkowo poruszaną kwestią było zabezpieczanie zieleni na terenach objętych inwestycjami.

Wybrane opinie:

- *Tereny zielone nie są właściwie zabezpieczane przed dewastacją.*
- *Procesy inwestycyjne można prowadzić bez demolowania drzew i zieleni.*
- *Wzmocnienie nadzoru i kontroli nad zabezpieczaniem drzew i krzewów.*

Co na to Miasto?

Wykonawcy są zobowiązani do zabezpieczenia terenów zielonych znajdujących się na terenie objętym inwestycją. Wymóg ochrony i należytego zabezpieczania drzew i innej roślinności w ramach realizowanych zadań inwestycyjnych jest wskazywany w wytycznych opisywanych szczegółowo w dokumentacji - specyfikacji warunków zamówienia. Zobowiązanie do przestrzegania niniejszego wymogu spoczywa na wykonawcy robót. Natomiast w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w ww. zakresie, wszelkie uwagi kierowane są bezpośrednio do wykonawcy, odpowiedzialnego za należyte wykonanie przedmiotu zamówienia.

To jednak nie zawsze przynosi spodziewany skutek. W związku z tym **Miasto pracuje nad treścią nowych umów** (w kwestii kar umownych za zniszczenie zieleni oraz nadzoru inwestorskiego). Podjęte zostały starania w zakresie obowiązku **posiadania w każdym zespole nadzoru inwestorskiego osoby, która będzie sprawowała nadzór nad roślinnością** w toku realizowanych prac. W ramach postępowań na wybór inspektora nadzoru wpisywany jest obowiązek posiadania inspektora nadzoru w zakresie branży przyrodniczej.

Utrzymanie terenów zielonych

Wypowiedzi na ten temat dotyczyły przede wszystkim standardu wykonywania prac pielęgnacyjnych. Zgłoszone opinie odnosiły się zwłaszcza do trzech czynności:

cięcia drzew (w tym starych egzemplarzy), koszenia i podlewania, a także efektów prac pielęgnacyjnych realizowanych przez firmy wykonawcze.

Cięcie drzew

W tym zakresie mieszkańcy pisali zwłaszcza o niepoprawnym przycinaniu koron, a także o konieczności przycinania roślinności przy ulicach, skrzyżowaniach i ścieżkach rowerowych.

Wybrane opinie:

- *Przycinać częściej żywopłoty, rzadziej drzewa i trawniki.*
- *Złe przycinanie drzew - często po przycięciu drzewa umierają.*
- *Drzewa przy ścieżkach powinny być przycinane.*
- *Miasto zbyt pochopnie przycina drzewa, nawet na wnioski mieszkańców. Często robi się przycinkę, bo jeden mieszkaniec jej chce, nie pyta się o zdanie innych mieszkańców tego samego bloku, a prawda jest taka, że inni mieszkańcy wolą zieleni i cień.*

Co na to Miasto?

Prace pielęgnacyjne wykonywane przez Miasto polegają na prowadzeniu przeglądów drzewostanu pod kątem kondycji zdrowotnej oraz na zlecaniu, a następnie kontroli czynności polegających na: usuwaniu odrostów przy pniach (szczególnie w pasach drogowych), usuwaniu posuszu oraz nadłamanych gałęzi i konarów, odsłanianiu skrajni drogi, chodników i ścieżek rowerowych, odsłanianiu znaków drogowych, usuwaniu gałęzi kolidujących z przyległą infrastrukturą (elewacjami budynków, sieciami napowietrznymi), montażu wiązań zabezpieczających przed rozłamaniem konarów, mikoryzacji systemu korzeniowego, zwalczaniu szkodników.

Zakres dopuszczalnych cięć drzew określa ustawa o ochronie przyrody. Urząd Miasta przycina wyłącznie drzewa, które rosną na terenach będących własnością Miasta. Prace pielęgnacyjne są wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Pielęgnacja drzew na terenach miejskich jest wykonywana na podstawie umów stałych na utrzymanie zieleni w danym rejonie miasta. Wspomniana ustawa o ochronie przyrody określa dopuszczalny zakres cięcia koron - poza sytuacjami wyjątkowymi **dopuszcza się usunięcie do 30% objętości korony drzewa.**

Natomiast zieleń rosnąca w mieście nie zawsze jest... miejska! Odpowiada za nią właściciel terenu. Jeżeli działka należy np. do osoby prywatnej, przedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowej lub spółdzielni, wówczas za te tereny odpowiada właściciel lub zarządca terenu i to do niego należy wykonywanie prac w obrębie korony drzew zgodnie z zakresem objętym ustawą.

Miasto może podejmować jedynie decyzje odnośnie terenów będących jego własnością.

Po wypracowaniu przez Miasto standardów utrzymania i ochrony zieleni, **standardy zostaną udostępnione spółdzielniom mieszkaniowym, placówkom oświatowym oraz innym zainteresowanym podmiotom.**

Zasadność przycięcia drzew na wnioski mieszkańców jest indywidualnie weryfikowana.

Widzisz nieprawidłowo podcięte drzewo na terenie prywatnym (lub masz wątpliwości co do własności terenu)?

Zgłoś to do Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa (+48 95 735 58 12)!

Pielęgnacja starych drzew

W wypowiedziach mieszkańców i mieszanek wielokrotnie pojawiały się postulaty dotyczące konieczności objęcia pielęgnacją starych drzew. Wskazywano również, że na etapie prac koncepcyjnych Miasto powinno zwracać szczególną uwagę na to, by stare egzemplarze nie były wycinane.

Wybrane opinie:

- *Powinno się chronić każde, szczególnie stare, drzewa.*
- *Istnieją jednak przykłady, coraz liczniejsze w Polsce, gdy zachowanie i wkomponowanie starych nasadzeń w nowy projekt nie sprawia trudności, a przynosi ogromne korzyści.*

Co na to Miasto?

Zachowanie starych (cennych przyrodniczo) drzew jest priorytetem przy gospodarowaniu zasobami zieleni miejskiej. **Najcenniejsze egzemplarze podlegają ochronie na mocy Uchwały Rady Miasta o ustanowieniu pomników przyrody.**

W sytuacjach, które tego wymagają, stare drzewa poddawane są zabiegom pielęgnacyjnym. Szczególnie dotyczy to podlewania. Drzewa te poddawane są regularnym kontrolom, a w wyjątkowych przypadkach przeprowadza się zabiegi ochronne.

Projektanci będą informowani o tym, że kwestia zachowania jak największej liczby drzew i sadzenia nowych drzew w ziemi ma być traktowana priorytetowo.

Koszenie

W kwestii koszenia pojawiło się wiele różnych - często sprzecznych – opinii i propozycji. Część osób uczestniczących w konsultacjach wskazywała na potrzebę częstszego koszenia, część wnioskowała za rzadszym koszeniem. Podkreślano także kwestie związane z bezpieczeństwem i widocznością na drogach. Pojawił się również wątek sprzętu, który jest używany przez firmy wykonawcze do koszenia. Był to temat poruszany zarówno w ankietach, jak i podczas spotkań warsztatowych. Dodatkowo uczestnicy warsztatów zaproponowali, by na terenie Gorzowa wyznaczone zostały tzw. oazy niekoszenia – sugerowano, by stworzyć je w miejscach ogólnodostępnych i dodatkowo oznaczyć tabliczkami informacyjnymi.

Wybrane opinie:

- *Zbyt intensywne koszenie trawników.*
- *Więcej koszenia, zieleń stanowi zagrożenie niekoszona przy drogach.*
- *Racjonalne podejście do koszenia trawy.*
- *Koszenie trawników powinno się odbywać lżejszymi maszynami. Trawa powinna być zbierana, a nie zdmuchiwana.*

Co na to Miasto?

Częstotliwość koszenia powierzchni trawiastych realizowana jest w oparciu o specyfikę danego terenu, tempo wzrostu traw i warunki pogodowe. Realizacja niniejszego zadania w dużej mierze związana jest z dostępem środków finansowych przeznaczonych na ww. cel. W minionym sezonie zostały przeprowadzone 4 kompleksowe koszenia, co w znacznym stopniu zapewniło możliwość zachowania odpowiedniej estetyki,

z jednoczesnym zagwarantowaniem bezpieczeństwa w zagospodarowanej przestrzeni publicznej, w szczególności w strefie pasów drogowych. Ponadto koszenia podejmowane są z zachowaniem zrównoważonych potrzeb, w tym prowadzących do zachowania naturalnych siedlisk i bioróżnorodności przyrodniczej.

Przed ogłoszeniem kolejnego przetargu planuje się dopracowanie opisu zadania w zakresie rodzaju sprzętu używanego przez wykonawców przy świadczeniu usług, głównie w odniesieniu do sprzętu koszącego, który swoimi gabarytami i masą nie powinien powodować uszkodzeń nawierzchni trawiastych.

W kolejnym sezonie wegetacyjnym **planuje się ograniczenie koszenia trawników w lecie, w miejscach**, gdzie będzie to możliwe.

W miejscach tego wymagających - o ile środki finansowe pozwolą - trawa będzie grabiona.

Dodatkowo, uwzględniony został postulat tworzenia tzw. oaz niekoszenia, które będą oznaczane tabliczkami informacyjnymi.

Podlewanie

W tym temacie opinie mieszkańców skupiały się przede wszystkim na niewystarczającym podlewaniu młodych, nowo nasadzonych drzew.

Wybrane opinie:

- *Większa dbałość o młode drzewka i roślinność (podlewanie w okresie suszy).*
- *Niepodlewanie świeżo zasadzonych drzew to bezsensowne działanie.*

Co na to Miasto?

Rośliny na terenach należących do Miasta są objęte **stałym monitoringiem i podlewane w miarę stwierdzanych potrzeb** (w czasie wysokich temperatur - codzienne).

Rośliny wymagające pielęgnacji po posadzeniu również objęte są umowami na podlewanie. Przed ogłoszeniem kolejnego przetargu na utrzymanie zieleni planuje się dopracowanie w opisie zadania postanowień dotyczących standardu świadczonych usług, w tym dotyczących monitoringu nasadzeń (stan zdrowotny roślin, ewentualne ubytki, wilgotność podłoża) oraz kontroli jakości i terminowości świadczonych usług. Wielkość materiału nasadzeniowego drzew w chwili obecnej oscyluje w granicach

16-20 cm obwodu pnia - takie parametry zapewniają większą odporność drzewek na uszkodzenia oraz zapewniają szybszy efekt rekompensaty przyrodniczej.

Standard usług związanych z utrzymaniem zieleni miejskiej

W trakcie spotkania warsztatowego szeroko omawianym wątkiem była jakość usług świadczonych przez firmy zatrudniane przez Miasto do wykonywania prac pielęgnacyjnych. Ta kwestia była poruszana również przez osoby, które wypełniły ankiety. Zwracano uwagę na kompetencje pracowników firm, wykorzystywany sprzęt, a także zapisy w umowach z wykonawcami (okres, na jaki są zawierane, kwestie nadzoru, sposób rozliczania umowy i odbiór prac).

Wybrane opinie:

- *Firmy odpowiedzialne za skwery nie dbają o porządek, za rzadkie podlewanie roślin przez co dochodzi do schnięć tych roślin.*
- *Efektywna działalność poparta ekspertami, a nie kosiarzami zatrudnionymi w wyniku przetargu.*

Co na to Miasto?

Utrzymanie zieleni, za którą odpowiada Miasto, jest realizowane przez **firmy specjalistyczne** wyłonione w drodze przetargów nieograniczonych. Całość zasobów standardowo podzielona jest na 9 zadań częściowych w zależności od rejonu miasta. Zakres umów stałych obejmuje: utrzymanie czystości terenu – 3-4 razy w tygodniu (centrum miasta codziennie), koszenie terenów trawiastych, cięcie drzew, krzewów i żywopłotów, odchwaszczanie krzewów, żywopłotów, bylin, usuwanie wiatrołomów i wiatrowałów, pielęgnację różanek. Umowy określają liczbę poszczególnych zabiegów ogrodniczych w sezonie w danym roku kalendarzowym. Prace wykonywane są na polecenia wydawane przez Urząd Miasta.

Umowami stałymi na utrzymanie zieleni i czystości objęte są również parki.

Zgodnie ze specyfikacją przetargową wykonawca ma obowiązek zapewnienia nadzoru nad prowadzonymi pracami. Nadzór ten ma sprawować kierownik posiadający wykształcenie kierunkowe oraz doświadczenie zawodowe. Narastającym w ostatnim czasie problemem jest brak po stronie wykonawców wykształconych i doświadczonych pracowników realizujących poszczególne prace ogrodnicze.

Obecne umowy na realizację ww. zadań obowiązują do końca maja 2022 roku - ich zakres jest oparty o plan budżetu na utrzymanie zieleni. **Przed ogłoszeniem kolejnego przetargu na utrzymanie zieleni planuje się dopracowanie w opisie zadania zapisów dotyczących standardu świadczonych usług.** Miasto wykorzysta przy tym wnioski z prowadzonych konsultacji społecznych.

Od czego zależy zieleń w mieście?

Tematem poruszonym przez osoby uczestniczące w konsultacjach były także kierunki podejmowane przez Miasto w kwestii zachowania i rozwoju zasobów zieleni oraz zmian klimatycznych. Dodatkowo postulowano o zwiększenie środków na utrzymanie zieleni rosnącej na terenach miejskich.

Wybrane opinie:

- *Zwiększenie budżetu (pięcio-, dziesięciokrotne) na działania w zakresie utrzymania terenów zielonych.*
- *Rewitalizacja w obecnym kształcie minie (nadal nie jest w Gorzowie procesem), a zieleń miejska potrzebuje stałej ukierunkowanej działalności.*

Co na to Miasto?

Dbłość o istniejące zasoby przyrodnicze oraz ich rozwój jest priorytetem dla Miasta. Zabiegi pielęgnacyjne i utrzymaniowe na zasobach zieleni są prowadzone w oparciu o wypracowany kompromis, pomiędzy nadrzędną potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa ludzi a względami ekologicznymi. Urząd dąży do optymalizacji zakresów i rozwiązań mających na celu racjonalizację wydatków, również w obszarze zielonej infrastruktury. Miasto podejmuje działania mające na celu pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania rewaloryzacji zieleni miejskiej.

Kierunki działań w zakresie zachowania i rozwoju zasobów zieleni zostały określone w Strategii Rozwoju Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2030 oraz w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Gorzowa Wlkp.

Strategia zakłada m.in. tworzenie stref przewietrzania miasta, ograniczenie zabudowy na terenach wrażliwych i cennych przyrodniczo, ochronę i zachowanie zasobów przyrodniczych miasta, rozwój systemów zagospodarowania wód opadowych

i roztopowych. Studium zawiera **wytyczne dotyczące kształtowania systemu zieleni miasta.**

W Planie Adaptacji do Zmian Klimatu przewidziano działania adaptacyjne mające na celu zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu. Wybudowano zbiorniki retencyjne m.in. przy ul. Słowiańskiej, Owocowej, Kilińskiego, Działkowców. Część z nich wyposażono w systemy wykorzystania wód opadowych do celów komunalnych, takich jak podlewanie, oczyszczanie ulic. Przy ul. Słowiańskiej i Działkowców wprowadzono **systemy wykorzystywania wody opadowej** do spłukiwania toalet miejskich. W ramach przebudowy kanalizacji deszczowej w miejskich inwestycjach wyposażono ją w separatory podczyszczające wody opadowe i roztopowe. Dotyczy to m.in. następujących lokalizacji: ul. Sikorskiego, Roosevelta, Kostrzyńskiej, Owocowej, Komeńskiego, Myśliborskiej. W zakresie gospodarki zielenią i wykonywania nowych nasadzeń następuje stopniowa zamiana dotychczas stosowanych gatunków rodzimych drzew sadzonych na terenach miejskich, na te, które są bardziej dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych.

W odpowiedzi na postępujące zmiany klimatyczne (w tym długotrwałe okresy suszy, niedobór wody w glebie) od kilku lat **ogranicza się częstotliwość koszenia** miejskich terenów zieleni. Ponadto do nasadzeń stosuje się dobór gatunków odpornych na warunki miejskie, przede wszystkim na niedobór wody w glebie. Miasto od kilku lat prowadzi **program zagospodarowania wód opadowych** z dofinansowaniem Unii Europejskiej. W ramach programu modernizowana jest kanalizacja deszczowa, a także budowane są zbiorniki retencyjne.

Prowadzona jest również edukacja ekologiczna ukierunkowana na dbałość o środowisko w aspekcie zmieniającego się klimatu.

Od kogo zależy zielen w mieście?

Urzędnicy i urzędniczeki

W wypowiedziach osób biorących udział w konsultacjach podjęta została kwestia kompetencji urzędników i urzędniczek zajmujących się kwestią planowania inwestycji i utrzymania zieleni miejskiej. Kilka osób wskazywało na potrzebę powołania wydziału zajmującego się zielenią miejską.

Wybrane opinie:

- *Zatrudnienie dendrologa, by on decydował o ewentualnych wycinkach, a nie panie z urzędu bez wykształcenia.*

- *Korzystanie z dobrych praktyk oraz istniejących standardów.*

Co na to Miasto?

Utrzymaniem zieleni miejskiej zajmują się osoby zatrudnione w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Transportu Publicznego oraz Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej. Za planowanie i realizację procesów inwestycyjnych odpowiadają urzędniczki i urzędnicy Wydziału Inwestycji oraz Wydziału Dróg.

W sytuacjach tego wymagających, Urząd korzysta z opinii specjalistów zewnętrznych.

Osoby zatrudnione w Urzędzie współpracują z innymi jednostkami samorządowymi i wymieniają się swoimi doświadczeniami. Obecnie zespół urzędników i urzędniczek bierze udział w projekcie pn. "Uniwersalne Standardy utrzymania terenów zieleni w miastach", koordynowanym przez Fundację Sendzimira. Projekt polega na serii warsztatów i konsultacji, w których uczestniczą eksperci oraz przedstawiciele zarządców zieleni z wielu miast w Polsce.

Wspomniane standardy, a także inne istniejące i dostępne na rynku opracowania dotyczące pielęgnacji drzew (w tym dotyczące dbałości o nie w procesie inwestycyjnym), będą podstawą do **wypracowania przez Miasto własnych standardów w tych zakresach.**

Więcej informacji o projekcie Fundacji Sendzimira można znaleźć na stronie: <https://sendzimir.org.pl/projekty/uniwersalne-standardy/>.

Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty, placówki oświatowe

W propozycjach uczestników i uczestniczek konsultacji wielokrotnie padały postulaty dotyczące zieleni w podwórkach, osiedlach lub na terenach prywatnych.

Wybrane opinie:

- *Za mało jest miejsca na zieleni w nowo powstających osiedlach.*
- *Budowa N-Parku zabiera spory plac zieleni, a co w zamian? Budowa parkingu sklepowego to dla inwestora konieczność do nasadzeń drzew i krzewów wokół niego.*

Co na to Miasto?

Zieleń rosnąca w mieście nie zawsze jest... miejska! Odpowiada za nią właściciel terenu - jeśli dana działka należy do Miasta to istnieją możliwości jej dodatkowego zazielenienia (oczywiście, jeśli uwarunkowania terenowe na to pozwalają). Jeżeli działka należy np. do wspólnoty mieszkaniowej lub spółdzielni, wówczas za te tereny odpowiada właściciel, zarządca terenu i to do niego należy zagospodarowanie terenu w zieleń.

Miasto może podejmować jedynie decyzje odnośnie terenów będących jego własnością. Po wypracowaniu przez Miasto standardów utrzymania i ochrony zieleni, **standardy zostaną udostępnione spółdzielniom mieszkaniowym, placówkom oświatowym oraz innym zainteresowanym podmiotom.**

Kwestie własności można sprawdzić, korzystając z miejskiego Geoportalu: <https://geoportal.gorzow.pl/> (zakładka Grunty miasta). Trwają prace nad wyszczególnieniem w Geoportalu terenów zarządzanych przez ADM i spółdzielnie.

Informację w tej sprawie można również uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami i Majątku (wgm@um.gorzow.pl).

Wy - mieszkańcy i mieszkanki!

Aktywność mieszkańców i mieszanek w sprawach związanych z zielenią - w tym, w kontekście procesów inwestycyjnych - była jednym z najczęściej poruszanych tematów podczas konsultacji społecznych. Omawiano możliwość włączenia się chętnych osób w dyskusje dotyczące koncepcji projektowych, a także podejmowania przez nie działań na rzecz samodzielnego zazieleniania miasta.

Wybrane opinie:

- *Zachęcać mieszkańców do akcji sadzenia nowych roślin.*
- *Powinien być wydzielony przez miasto teren do nasadzeń dębów w ramach tradycji sadzenia drzewa po narodzinach dziecka.*
- *Głosowania w ramach budżetu obywatelskiego nad zadaniami zielonymi dla każdej dzielnicy.*

Co na to Miasto?

W celu zwiększenia udziału mieszkańców w sprawach związanych z zielenią i inwestycjami Miasto będzie częściej wykorzystywało formułę „**małego dialogu**”*. Informacje w tym zakresie będą umieszczane na stronie Miasta w zakładce „Dialog społeczny” (<https://um.gorzow.pl/dialog-spoeczny.html>), na Facebooku "Przystań na konsultacje" oraz na stronie <https://gorzow.konsultacjejst.pl>.

Dodatkowo **kontynuowane będą działania Zielonego Zespołu, jednak w nowej formule**. Zostanie ona wypracowana m.in. na podstawie rekomendacji członków dotychczasowego zespołu.

W odpowiedzi na potrzebę wyznaczenia **miejsca do samodzielnego, oddolnego sadzenia drzew** przez mieszkańców w celu upamiętnienia różnych ważnych zdarzeń życiowych takich jak np. narodziny dziecka lub prywatne upamiętnienie bliskich osób, Miasto przeznacz na ten cel działkę gruntu nr 166/3 o pow. 2,0206 m2 położoną przy ul. Poznańskiej. Realizację działań w ramach tzw. „zielonej partyzantki” na pozostałych terenach miejskich należy skonsultować z Urzędem Miasta (wgt@um.gorzow.pl).

Dodatkowo Miasto będzie zachęcać mieszkańców do akcji wspólnego sadzenia - tak, jak odbyło się to w ramach tworzenia parku kieszonkowego przy ul. Słonecznej.

Mieszkańcy mają do dyspozycji różne metody włączania się w działania związane z kształtowaniem swojego najbliższego otoczenia, w tym zieleni:

- „Zielone mikroinicjatywy sąsiedzkie” - konkurs na działania animacyjne lub urządzenie zielonych terenów rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji. Konkurs był przeznaczony dla grup składających się z 5 mieszkańców podobszarów rewitalizacji (osiedla Słonecznego, Zakanala, Zawarcia i Centrum). Zwycięzcy otrzymali wsparcie rzeczowe o wartości do 1000 zł. **W 2022 planujemy zwiększyć kwotę na ww. mikrogranty i poszerzyć obszar działania na całe miasto, nie tylko obszary rewitalizacji.**
- „Miejski ogród społeczny” - konkurs na projekt i realizację ogrodu sąsiedzkiego. Konkurs był przeznaczony dla mieszkańców, którzy chcieli stworzyć ogród społeczny i w nim pracować. Grupa inicjatywna, której koncepcja została zrealizowana, uzyskała pomoc organizatora w wyposażeniu ogrodu w niezbędne elementy tzw. małej architektury (np. skrzynie do uprawy roślin, kompostownik), a także podłoża do upraw i zbiornika na deszczówkę. Zwycięzcy otrzymali wsparcie rzeczowe o wartości do 5000 zł. **Akcja będzie kontynuowana w przyszłym roku.**
- Budżet Obywatelski – to coroczna dyskusja i współdecydowanie mieszkańców o tym, na co wydane zostanie część budżetu miasta. Mieszkańcy mogą zgłaszać swoje pomysły dotyczące terenów miejskich – np. zagospodarowanie skweru, remont chodnika czy organizację pikniku sąsiedzkiego. Wygrana zależy od ustaleń podjętych na spotkaniach dyskusyjnych oraz od wyników głosowania.

- Inicjatywa lokalna – jest narzędziem umożliwiającym mieszkańcom realizację zadań publicznych we współpracy z Urzędem Miasta. W jej ramach mieszkańcy zgłaszają pomysły i deklarują udział w jego realizacji, który może mieć formę wkładu rzeczowego, finansowego lub pracy społecznej.

*„Mały dialog” to uproszczony tryb zasięgania opinii mieszkańców. Formuła ta, wprowadzona jako reakcja na potrzeby mieszkańców, jest wykorzystywana w sprawach mniejszej wagi, istotnych z punktu widzenia małych społeczności, gdy istnieje potrzeba pilnego zasięgnięcia opinii mieszkańców, która nie pozwala na zachowanie trybu wskazanego w regulaminie Konsultacji Społecznych. Tematy poddawane pod dyskusję w formule „małego dialogu” nie obejmują spraw dotyczących całego miasta.

Edukacja ekologiczna

Osoby wypowiadające się na temat edukacji ekologicznej nawiązywały zwłaszcza do edukacji najmłodszych. W związku z tym pojawiło się wiele postulatów dotyczących współpracy Miasta z przedszkolami oraz szkołami w tym zakresie. Wskazywano również na potrzebę prowadzenia szerokich kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat ekologii.

Wybrane opinie:

- *Edukację ekologiczną należy prowadzić od najmłodszych lat.*
- *Edukacja, na każdym poziomie dla każdej grupy wiekowej - w tym Gorzowskie Wiadomości Samorządowe.*

Co na to Miasto?

Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach realizowana jest poprzez:

- a) Szkolenie nauczycieli prowadzone przez doświadczonych w tym zakresie specjalistów.
- b) Przeprowadzenie lub współudział w warsztatach ekologicznych w szkołach i przedszkolach.
- c) Pomoc w zdobywaniu przez placówki oświatowe materiałów dydaktycznych oraz wyposażenie nauczycieli w odpowiednie pomoce.
- d) Wsparcie w organizowaniu wycieczek szkolnych ukierunkowanych na obszary chronione województwa.
- e) Przeprowadzenie lub współorganizacja szkolnych i przedszkolnych konkursów wiedzy ekologicznej.

W ramach kampanii edukacyjnych Miasto przekazuje szkołom materiały, które są wykorzystywane podczas pogadarek, w trakcie organizowanych przez te placówki tzw. Zielonych Szkół.

Do działań miasta, które popularyzują wiedzę o ekologii, należą różnego rodzaju obchody dni, kampanie, akcje i konkursy. Są to np.: **obchody Dnia Ziemi, „Sprzątanie Świata”, „Godzina dla Ziemi” i konkursy dla mieszkańców.**

Ważnym elementem działalności edukacyjnej są kampanie edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców, które co roku dotyczą różnych tematów. W zeszłych latach dotyczyły: korzyści zdrowotnych i społecznych wynikających z eliminacji niskiej emisji, azbestu i jego szkodliwości, sposobów właściwego pozbywania się odpadów z obiektów, odpadów, pszczoł, powietrza, którym oddychamy, bioróżnorodności naszego miasta i okolic oraz wody. W 2021 roku prowadzona była kampania pod nazwą „Każdy konsument warzyw i owoców świadomym ich producentem – i Ty możesz zostać miejskim ogrodnikiem, a nawet rolnikiem”.

Planowana na 2022 r. kampania edukacyjno-informacyjna pt. ZazielenMY Gorzów uwzględnia wskazane w ankietach tematy. Celem kampanii jest uświadomienie mieszkańcom roli i znaczenia drzew w mieście. Planowane są działania, które wpłyną na wzrost wiedzy o drzewach rosnących na terenie miasta oraz poznanie przez dzieci, młodzież i dorosłych gatunków drzew i zachęcenie mieszkańców do ich sadzenia i pielęgnacji.

Zwierzęta w mieście

Tym, co najbardziej interesowało mieszkańców i mieszkanki w kwestii zwierząt w mieście, były tematy takie jak: opieka nad zwierzętami bezdomnymi, odstrzał dzików, sprzątanie po pupilach, potrzeba większej liczby wybiegów dla psów.

Wybrane opinie:

- *Zawsze wsparcie/pomoc bezdomnym zwierzętom.*
- *Kontrolowany odstrzał dzikich zwierząt w mieście.*
- *Dbać o czystość w mieście- nie każdy chce oglądać odchody zwierzęce!*
- *W centrum brakuje wybiegu dla psów.*

Co na to Miasto?

Miasto każdego roku uchwała **Program opieki nad zwierzętami** i corocznie zabezpiecza środki finansowe na realizację zadań w zakresie zwierząt bezdomnych w zwiększonej ilości. W ramach zabezpieczonych środków Miasto zapewnia opiekę bezdomnym psom poprzez prowadzenie schroniska przy ul. Fabrycznej, odławia bezdomne zwierzęta z terenu miasta, zapewnia całodobową opiekę weterynaryjną zwierzętom wymagającym hospitalizacji, przeprowadza corocznie akcje sterylizacji i kastracji wolnożyjących kotów, zakupuje karmę dla stałych opiekunów kotów wolonobyjących oraz kupuje, i w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi, rozstawia na terenie miasta ocieplane budy dla bezdomnych kotów.

Do 2018 roku Miasto prowadziło regularne odłowy dzików i wywoziło je do pobliskich lasów lub do ośrodków hodowli zwierzyny. Ta metoda okazała się mało skuteczna, gdyż do postawionych odłowni najczęściej wchodziły warchlaki i przelatki, czyli młode dziki. **Dzik jest inteligentnym stworzeniem**, a dorosłe dziki bytujące na terenie miasta szybko nauczyły się do czego służą odłownie i skutecznie je omijały. Wynikiem tych działań było łapanie i wywożenie młodych dzików, podczas gdy dorosłe sztuki pozostawały w tych samych miejscach gotowe do kolejnego procesu rozrodczego, co powodowało wzrost populacji dzika w mieście. Ponadto w sytuacji wywożenia dzików do pobliskich lasów, zwierzęta te powracały w bardzo szybkim czasie do miejsc, z których zostały odłowione. O niskiej skuteczności tych działań prowadzonych w latach 2014-2017 świadczy mała liczba odłowionych dzików - około 30 sztuk rocznie.

W celu zwiększenia świadomości mieszkańców na temat utrzymywania czystości po swoich pupilach zamontowano 42 tabliczki informujące o konieczności sprzątania po psach. Na tabliczkach umieszczono humorystyczne hasła, zachęcające do sprzątania. Ponadto ustawiono 20 dystrybutorów z ogólnodostępnymi woreczkami, które są uzupełniane przynajmniej raz w tygodniu. Odpadów w postaci odchodów zwierząt domowych (psów) można pozbywać się po uprzednim umieszczeniu ich w szczelnym opakowaniu (np. ww. woreczkach), wyrzucając je do ogólnodostępnych pojemników na odpady zmieszane, zlokalizowanych wzdłuż ulic, w parkach, na skwerach itp. Dodatkowo w celu ograniczenia wykroczeń polegających na niesprzątaniu po psach i niewyprowadzaniu na smyczy Straż Miejska zwiększy liczbę zadań dla patroli.

W ramach budżetu na 2022 r. planowana jest budowa wybiegu dla psów nad rzeką Kłodawką. Zadanie realizowane będzie w ramach budżetu obywatelskiego.

z up. PREZYDENTA MIASTA

Jacek Szymankiewicz
Zastępca Prezydenta Miasta

(podpis Prezydenta Miasta)

23. 11. 2021

Gorzów Wielkopolski, 2021 r.

SPISY

Dokumenty strategiczne:

Lp.	Tytuł dokumentu	Link
1.	<i>Strategia Rozwoju Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2030</i>	http://bityl.pl/c9CSd
2.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gorzowa Wielkopolskiego</i>	http://bityl.pl/EiUJE
3.	<i>Plan adaptacji do zmian klimatu</i>	https://bit.ly/3I3uQlp

Strony internetowe:

<https://um.gorzow.pl/>

<https://um.gorzow.pl/dialog-spoeczny/>

<https://gorzow.konsultacjejst.pl/>

<https://geoportal.gorzow.pl/>

<https://sendzimir.org.pl/>

<https://sendzimir.org.pl/projekty/universalne-standardy/>

<http://drzewa.org.pl/standardy/>

https://www.zzm.wroc.pl/pl/dzialania_zzm.366.html

Zdjęcia, rysunki, wykresy i mapy:

Zdjęcia 1 i 2. – Spotkania warsztatowe zorganizowane w ramach konsultacji.

Rysunek 1. – Harmonogram konsultacji społecznych.

Wykresy 1 i 2. – Płeć i wiek osób, które wypełniły formularz opinii i propozycji.

Wykres 3. – Miejsce zamieszkania osób, które wypełniły formularz opinii i propozycji.

Wykres 4. – Rodzaje terenów zielonych wskazywanych jako ulubione.

Wykres 5. – Źródła wiedzy o zieleni miejskiej.

Mapa 1. – Tereny zielone w Gorzowie Wielkopolskim wskazywane w ankietach jako najcenniejsze.

Mapa 2. – Tereny zielone w Gorzowie Wielkopolskim wskazywane w ankietach jako ulubione.